

Δημόσιος δανεισμός από βιβλιοθήκες και πνευματικά δικαιώματα: η νέα ρύθμιση

Παναγούλα Μακρή (ΑΜ 186682014)

Επιβλέπων καθηγητής: Θεόδωρος Χίου

Εισαγωγικές παρατηρή- σεις σχετικά με το Δημόσιο Δανεισμό

- Ο δημόσιος δανεισμός έχει την έννοια της προσωρινής παραχώρησης του έργου, για προσωπική χρήση και για περιορισμένο χρονικό διάστημα, όχι για άμεσο ή έμμεσο οικονομικό ή εμπορικό όφελος, όταν γίνεται από ιδρύματα που είναι ανοικτά στο κοινό.
- Ο δημόσιος δανεισμός είναι απαραίτητος γιατί προωθεί τον πολιτισμό και την εκπαίδευση.
- Ο δημόσιος δανεισμός είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με το έργο και την αποστολή των βιβλιοθηκών, που είναι η προώθηση της ανάγνωσης καθώς και της πολιτιστικής κληρονομιάς και δημιουργικότητας.
- Ο δημόσιος δανεισμός ενός έργου αποτελεί περιουσιακό δικαίωμα του δημιουργού, δηλαδή τα δανειζόμενα έργα είναι προϊόντα πνευματικής ιδιοκτησίας

Τι είναι το Δικαίωμα Δημόσιου Δανεισμού

Το δικαίωμα δημόσιου δανεισμού είναι το δικαίωμα των δημιουργών ή ορισμένων δικαιούχων συγγενικών δικαιωμάτων να λαμβάνουν αμοιβή από το δημόσιο δανεισμό των έργων τους.

είτε πρόκειται για ένα αποκλειστικό δικαίωμα που δίνει στον δημιουργό το δικαίωμα να επιτρέπει ή να απαγορεύει το δημόσιο δανεισμό του έργου του.

Η νομική φύση του εν λόγω δικαιώματος δύναται να λάβει τις εξής μορφές:

είτε πρόκειται για δικαίωμα του δημιουργού να λαμβάνει χρηματική αποζημίωση (ενοχική αξίωση εύλογης αμοιβής) για το δημόσιο δανεισμό του έργου του

Η προέλευση του ΔΔΔ

- ▶ Η πρώτη χώρα που θεσμοθέτησε το ΔΔΔ ήταν η Δανία το 1946, που υπολόγιζε την αμοιβή του δημιουργού με βάση τα βιβλία από τις προθήκες των βιβλιοθηκών. Η Σουηδία το 1954, είχε ένα σύστημα το οποίο βασιζότανε στον αριθμό των δανειζόμενων αντιτύπων του έργου.
- ▶ Η Γερμανία είναι η πρώτη χώρα που το 1972 αναγνώρισε το δικαίωμα δημόσιου δανεισμού σύμφωνα με το *δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας*.
- ▶ Το 1979 ακολούθησε το Ηνωμένο Βασίλειο με την αναγνώριση αμοιβής για τον ελεύθερο δανεισμό έργων από τις βιβλιοθήκες.
- ▶ Με βάση τα στοιχεία του PLR International έχουμε:
  - 63 χώρες έχουν αναγνωρίσει το ΔΔΔ στην νομοθεσία τους.
  - 34 χώρες έχουν εν λειτουργία συστήματα ΔΔΔ(με την προϋπόθεση ότι καταβάλλονται οι πληρωμές στους δημιουργούς ή ότι υπάρχει σχετική νομοθεσία που να ρυθμίζει τη χρηματοδότηση στους δημιουργούς).

Το νομοθετικό καθεστώς του Δημοσίου Δανεισμού: Α. Η Οδηγία 2006/115/ΕΚ

- Ο αποκλειστικός χαρακτήρας
- Ο δημόσιος δανεισμός έχει την έννοια διάθεσης προς χρήση των πρωτοτύπων ή αντιγράφων έργων για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και όχι για άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από ιδρύματα που είναι ανοικτά στο κοινό(άρθρο 2 παρ. 1 στοιχ. β).
- Παρέκκλιση από το αποκλειστικό δικαίωμα
- Τα κράτη μέλη υπό ορισμένες προϋποθέσεις μπορούν να αντικαταστήσουν το αποκλειστικό δικαίωμα από ένα δικαίωμα αμοιβής.
- Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να εξαιρούν ορισμένες κατηγορίες ιδρυμάτων από την πληρωμή της αμοιβής(άρθρο 6 παρ. 3 της Οδηγίας 2006/115).
- Με βάση την νομολογία του Δικαστηρίου, ο ενωσιακός νομοθέτης δεν θέλησε να επιτρέψει στα κράτη μέλη να απαλλάξουν όλες τις κατηγορίες των ιδρυμάτων από την καταβολή της αμοιβής.
- Τέλος η εκτίμηση για απαλλαγή καταβολής αμοιβής δημόσιου δανεισμού από ιδρύματα πρέπει να γίνεται με τα πλέον κατάλληλα κριτήρια προκειμένου να διασφαλιστεί η τήρηση της Οδηγίας.

Το νομοθετικό καθεστώς του Δημοσίου Δανεισμού: Β. Το άρθρο 3 παρ. 1 στοιχείο ε' Ν. 2121/1993 (παλαιό καθεστώς)

- Με το άρθρο 3 παρ. 1 στ. ε' του Ν. 2121/1993 αναγνωρίστηκε ο αποκλειστικός χαρακτήρας του ΔΔΔ.
- Αυτό σημαίνει ότι οι βιβλιοθήκες και τα ιδρύματα που είναι ανοικτά στο κοινό για να δανείζουν προστατευόμενα έργα θα πρέπει να ζητήσουν την άδεια των δημιουργών/δικαιούχων.
- Η άσκηση του ΔΔΔ μέχρι τη θέσπιση του άρθρου 54 παρ. 3 του Ν. 4481/2017, δεν είχε περιοριστεί με νόμο ή με κάποια διοικητική πράξη.

Το καθεστώς Δημοσίου Δανεισμού μετά τη μεταρρύθμιση του Ν.4481/2017

- ▶ Με το άρθρο 54, παρ. 3 στ. α' του Ν. 4481/2017 προβλέπεται εξαιρέση των δημόσιων ιδρυμάτων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καθώς και των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών που είναι μέλη του ΣΕΑΒ.
- ▶ Μπορεί η ρύθμιση αυτή να γίνει δεκτή γιατί προβλέπεται και στο άρθρο 6 της Οδηγίας 2006/115/ΕΚ.
- ▶ Είναι σύμφωνη με τη νομολογία ΔΕΕ , γιατί το άρθρο 6 της Οδηγίας 2006/115 αναφέρεται σε συγκεκριμένη κατηγορία ιδρυμάτων δηλ. βιβλιοθήκες των δημοσίων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.
- ▶ Είναι σύμφωνη επίσης με το χαρακτήρα της δημόσιας δωρεάν παιδείας όπως επίσης και με το ρόλο των βιβλιοθηκών.
- ▶ Με το άρθρο 54 παρ. 3 στ. β' του Ν. 4481/2017 προβλέπεται η έκδοση προεδρικού διατάγματος για το καθορισμό της αμοιβής που λαμβάνουν οι δικαιούχοι για το δημόσιο δανεισμό που γίνεται ιδίως από δημόσιες βιβλιοθήκες.

Εξαιρέσεις Ιδρυμάτων από το Δικαίωμα Δημόσιου Δανεισμού

- ▶ Απαλλαγή δανειστικών ιδρυμάτων από το ΔΔΔ
- ▶ Η Ιρλανδία προβλέπει απαλλαγή από την καταβολή αμοιβής σε όλα τα εκπαιδευτικά ιδρύματα που είναι ανοικτά στο κοινό.
- ▶ Η Ιταλία προβλέπει απαλλαγή σε όλες τις δημόσιες βιβλιοθήκες.
- ▶ Στις Κάτω Χώρες απαλλάσσονται τα άτομα με πρόβλημα όρασης από το δικαίωμα δημόσιου δανεισμού στα εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα και βιβλιοθήκες.
- ▶ Στο Ηνωμένο Βασίλειο εξαιρούνται ορισμένα δημόσια ιδρύματα και βιβλιοθήκες.
- ▶ Στην Ισπανία και Πορτογαλία εξαιρούνται όλα τα ιδρύματα που ανήκουν στο δημόσιο.
- ▶ Δανειζόμενα αντικείμενα που υπάγονται στο ΔΔΔ
- ▶ Στη Γαλλία, Γερμανία και Αυστρία δεν υπάρχει διάκριση ανάμεσα στα αντικείμενα δανεισμού.
- ▶ Η Ολλανδία εκτός από βιβλία, στα δανειζόμενα αντικείμενα έχει και CD και οπτικοακουστικά μέσα.
- ▶ Η Δανία, η Φιλανδία και η Σουηδία έχουν στο ΔΔΔ και τα κινηματογραφικά έργα.

Καταβολή αμοιβής στους δικαιούχους

- Μέθοδοι υπολογισμού της αμοιβής:
- Είτε με τον αριθμό των δανεισμών των αντιτύπων της βιβλιοθήκης(Ηνωμένο Βασίλειο, Σουηδία, Γερμανία, Ισλανδία, Εσθονία, Σλοβενία και Ισραήλ).
- Είτε με τον αριθμό των αντιτύπων που κατέχουν οι βιβλιοθήκες (Δανία, Καναδάς, Αυστραλία και Νέα Ζηλανδία).
- Σε άλλες χώρες καταβάλλεται ένα ποσό από το κράτος με βάση τον αριθμό των εγγεγραμμένων χρηστών στις βιβλιοθήκες και το άλλο ποσό καταβάλλεται από τους διάφορους φορείς με την αγορά των συγκεκριμένων αντιτύπων(Γαλλία).
- Το κράτος κατανέμει εφάπαξ ποσό στους φορείς για να διανεμηθεί στη συνέχεια στους δημιουργούς(Νορβηγία).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Σύμφωνα με τη νομοθεσία που ισχύει στην Ελλάδα για το ΔΔΔ, ενώ διατηρείται το απόλυτο και αποκλειστικό δικαίωμα του δημόσιου δανεισμού, προβλέπεται εξαίρεση από την υποχρέωση καταβολής αμοιβής για τις σχολικές βιβλιοθήκες και ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες που είναι μέλη του ΣΕΑΒ.
- Θα ήταν σκόπιμο να υπάρξει νέα νομοθετική ρύθμιση που να καταργεί τον απόλυτο και αποκλειστικό χαρακτήρα του ΔΔΔ και να ρυθμίζει λεπτομερώς την παρέκκλιση και την αμοιβή των δικαιούχων.
- Είναι επίσης σκόπιμο να υπάρξει ένας διάλογος μεταξύ των δημιουργών και των βιβλιοθηκών ώστε να βρεθεί μία λύση που να ευνοεί τα συμφέροντα και των δύο πλευρών.

Σας ευχαριστώ πολύ